

מעדני אשר

גיליון שע"ב
(שנה ח')
פרשת שלח תשע"א

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תכל יוצאים לזכותו של
הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

ובשו"ת הר צבי אור"ח סימן י"ב כתב לתרץ דלכן מקרי ציצית מצות שהזמן גרמא: ע"פ מה שהקשו בתוס' קדושין ל"ה ד"ה ותפלין לשיטה דכסות יום חייב בציצית גם בלילה היכי חייב לציצית מצוה שהזמן גרמא, הרי חייב אף בלילה, ומתמצים דכיון שתלוי חיובו במה שהזמן גרם לבישתה ביום, א"כ נאמר גם לענין קושיה זו דמ"מ זמן גרמא, דביום חייב גם בלילה בלי נר, ובלילה פטור בלי נר.

איך יכול להיות שבחנוכה יש ענין להדליק עם טלית הרי לילה לאו זמן ציצית?

הנה איתא בשאלות בפרשת וישלח הלכות חנוכה ע"מ קע"ד מניח את המנורה על הפתח מצד שמאל כדי שתהיה המזוזה בימין והמנורה בשמאל ובעה"ב בטלית מצויצת באמצע.

יש להקשות: הרי מדליקין נר חנוכה בלילה, ולילה לאו זמן ציצית, א"כ איך כתב הרשאליות שמלביש ציצית בלילה, קי מקשה בעמק שאלה על השאלות בפרשת וישלח הלכות חנוכה ע"מ קע"ד, וכן בשפת אמת לחנוכה, וכן בשו"ת דברי יציב יור"ד סימן ל"א.

איכא כמה תרוצים:

- לפי שיטת רש"י הנ"ל אתי שפיר דיש לומר דכיון דבחנוכה מדליקין נרות א"כ הו"ל כמו יום שיש חיוב להלביש ציצית אף בלילה לכן יש ענין להלביש ציצית אף בלילה, מעדני אשר.
- צריך לומר דסבירא ליה לשאליות כשיטת הרשב"א והר"ן דמדליקין בתחילה השקיעה בעוד היום ויכול להכיר בין תכלת ללבן, א"כ הו"ל יום לכן יש עדיין חיוב ללבוש ציצית, כך תירץ בעמק שאלה על השאלות בפרשת וישלח הלכות חנוכה ע"מ קע"ד.
- סבירא ליה כדעת הרא"ש דכסות יום חייב אף בלילה, לכן יש ענין להלביש טלית בעת הדלקת נרות, דמייירי בכסות יום, כך תירץ בעמק שאלה על השאלות בפרשת וישלח הלכות חנוכה ע"מ קע"ד.
- אפשר דהשאליות מייירי בערב שבת שאז מדליקים מבעוד יום, ולכן כתב השאליות שילביש טלית, כך תירץ לי ידידי הרב"ג רבי יחזקאל דויטש שליט"א בית שמש.

והנה בשו"ת הר צבי אור"ח סימן י"ב כתב דבר נפלא ושמעתי טעם על המנהג שמוציאין את הציצית בזמן קדוש הלבנה: משום שבקדוש לבנה אנו אומרים ויהי אור הלבנה כאור החמה ואז יהיו חייבים בציצית גם בלילה.

האם כשנרות דולקים יש חיוב להלביש ציצית אף בלילה?
בפרשת ט"ו ל"ח ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם וגו' וראיתם אותו וזכרתם וגו'.

קימ"ל הלכות ציצית סימן יח סעיף א' לילה לאו זמן ציצית הוא, דממעטים מהא דכתוב בפרשת וראיתם אותו במדבר טו, ל"ט.

יש לחקור האם במקום שיש נרות יש חיוב להניח ציצית אף בלילה הו"ל כמו יום או דילמא אף כשיש נרות ליכא חיוב להלביש ציצית בלילה.

הנה בספר הפרדס לרש"י ה"ל ציצית סימן ל"ז כתב דלפני הנר חייב בציצית גם בלילה כמו ביום.

וכן כתב בחתם סופר בהגהות לש"ע אור"ח סימן י"ח וז"ל בסמ"ע חו"מ סימן ה' ס"ק ז' כתב דבלילה כשיש נרות דולקים, מותר לדון אף בלילה, א"כ מכל שכן לענין ציצית דלא כתוב ביום רק בראייה תליא מילתא דכתיב וראיתם אותו.

ומסיק החתם סופר: דקשה א"כ לא הו"ל מצוה עשה שהזמן גרמא, כיון דכשיש נרות חייב בציצית אף בלילה, א"כ איך אמרינן בגמ' קדושין ל"ד ע"א דציצית הו"ל מצוה עשה שהזמן גרמא וצ"ע.

ובגליוני הש"ס להגאון רבי יוסף ענגיל זצ"ל שבת כ"ז ע"ב כתב וז"ל והנה ראיתי לחכם אחד שהעיר דלסמ"ע חו"מ סימן ה' דיכול לדון אפילו תחילת דין בלילה לאור הנר כיון שיכולין לראות, אם יהיה מחויבין בציצית גם כן בלילה לאור הנר, כיון דגם ציצית בראייה תליא מילתא.

ומסיק בגליוני הש"ס: ונראה פשוט דכיון דליתא בראייה אצל אחרים שאין להם אור הנר פטור, ואף דגם אחרים יכולים להדליק נר, מ"מ כיון שמחוסר הדלקת הנר אזי בכל מי שידליק נאמר כן דליתא בראייה אצל אחרים שלא הדליקו כיון דאין אור מאליו.

ומביא ראיה בגליוני הש"ס: ותדע דאל"כ מדוע חשבינן לציצית מצוה עשה שהזמן גרמא, הא אין הזמן גורם רק האור דגם בלילה אם יש אור הרי חייבין, אלא על כרחך שגם כשיש אור פטור מציצית בלילה.

גליון זה נודב
לעילוי נשמת

הרב אברהם ברוך בן הרב גדליה ז"ל

נלב"ע ח"י סיון ת.ג.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנו ידידינו הנדיב הנכבד

הרב גדליה מרדכי שטרן שליט"א ירושלים

נר הנשמת אדם

נר הנשמת אדם

ברכת מזל טוב לידידינו העומד לימיננו בכל עת

הגאון המפורסם רבי יחזקאל שרגא זויינפעלד שליט"א

רב קהלת לב אברהם ירושלים

לרגל שמחת היכנס בניו

היניק וחכים בניו היניק וחכים כמר יחיאל יעקב בניו

לעול התורה והמצוות

יהא רעוא שיזכה לראות נחת דקדושה מהם ומכל יוצאי חלציו

מדוע נהגו שלא להלביש טלית גדול רק אחרי החתונה?

הנה מנהג העולם ברוב מקומות בפרט אצל האשכנזים שהבחורים עד החתונה אינם מתעטפים בטלית גדול.

יש לחקור מהיכן נובע מנהג זה שלא ללבוש טלית גדול עד החתונה.

הנה המגן אברהם אור"ח סימן ח' ס"ק ג' כתב דהמקור המנהג מהגמ' קידושין כ"ט ע"ב ב' משתבח ליה רב חסדא לרב הונא בדרב המנוא דאדם גדול הוא, א"ל כשיבא לידך הביאהו לידך, כי אתא, חזייה דלא פריס סודרא, א"ל מאי טעמא לא פריסת סודרא א"ל דלא נסיבנא.

ובתשב"ץ קטן אות תס"ד סמך לה אקרא בפרשת כי תצא שהסמך גדלים תעשה לך, לכי יקח איש אשה ומכאן שמכּו בזה המלכות של אשכנז שלא להתעטף בציצית עד לאחר הנשואין.

וכן כתב במהרי"ל מנהגים הלכות נישואין וז"ל בארץ מולדתי בריינוס נוהגין שגם נערים גדולים אין מתעטפין בציצית, עד שנושואין אשה, וסמכוה להא דכתיב גדלים תעשה לך וסמך ליה כי יקח איש אשה.

ובבני יששכר חודש תשרי מאמר י"ג אות ב' בה"ה כתב לדרכו בקדש ברזין עילאין בטעם הדבר.

אבל במור וקציעה ליעב"ץ אור"ח סימן ח' דחה את ראיית המגן אברהם: מהגמ' בקדושין דשם מיירי מסודר של כבוד ולא מטלית של מצוה, דבטלית של מצוה אף מי שאינו נשוי נמי חייב.

וכן בבאר היטב אור"ח סוף סימן י"ז כתב דהגמ' לא מיירי מטלית של מצוה אלא מסודר.

ובשורית כנסת הגדולה אור"ח סימן ח' הגהות הטור אות ב' מובא בבאר היטב אור"ח סימן י"ז, וכן במשנה ברורה אור"ח סימן י"ז ס"ק י' כתב דזה תמוה דעד שלא ישא אשה יהיה ישב ובטל ממצות ציצית.

ובשו"ת ציץ אליעזר חלק כ' סימן ח' נשאל דאין כאן תימא, כי בודאי כוונת המהרי"ל בנוגע לטלית גדול וזהו שכתב בלשון אין מתעטפין בציצית עד שנושואין להם נשים, דלשון עיטוף נאמר על טלית שתעטפין בו אבל טלית קטן שפיר היו לובשין, ומביא שכן כתב היעב"ץ במור וקציעה.

אלא שמקשה: דא"כ מהו האסמכתא דקרא מה דסמך ליה כי יקח איש אשה לגדלים תעשה לך אם היו לובשים גדלים גם לפני כן, ע"ש מה שתיקף.

יש להקשות: מדוע באמת אין חיוב להלביש רק אחר החתונה, כן מקשה בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן מ"ד.

איכא כמה תרוצים:

א. כיון שמצות ציצית רומז לתרי"ג מצוות, וכמאמר הכתוב במדבר

ט"ו ל"ט וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם, ובפרש"י שבגימטריא תרי"ג. ובתוס' ברכות י"ח ע"א כתב ששמע מאנשי לות"ר דמסירים הציצית דציצית עולה למנין תרי"ג עם ח' חוטיין וחמשה קשרים, ואם לובש ציצית נראה כאילו קיים כל התורה ומיחזי כשיקרא, וזה לא נהירא דגם חיים עתה למה לובשים הלא לא קיימו כל התורה כולה, ועכ"פ מצות פ"ר, שארז"ל ביבמות ס"ב ע"ב כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא תורה וכו', לכן לא נותנים לו להתעטף בציצית לרמז לו שישא אשה, כן כתב בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן מ"ד.

ב. כיון שמטרת המצוה משום ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ובגמ' מנחות מ"ד ע"א באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו נשמת, ובגמ' קידושין כ"ט ע"ב רב הונא לטעמיה דאמר בן עשרים שנה ולא נשא אשה כל ימיו בעבירה וכו' האי דעדיפנא מחבראי על כן לא נותנים לו לקיים מצות ציצית בשלימות עד שישא אשה, כן כתב בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן מ"ד.

ג. יש לומר עוד טעם לפי מה שכתוב בגמ' במנחות מ"ג ע"ב כל הזריז במצוה זו זוכה ומקבל פני שכינה, והובא בשו"ע א"ח סי' כ"ד סעיף ו', ובסוטה י"ז ע"א דריש ר"ע איש ואשה זכו שכינה ביניהם, משו"ה לא נותנים לו ללבוש ציצית שמביאתו לקבלת פני השכינה, לרמז לו שישא אשה שאז דייקא שכינה ביניהם, וגם כדי לבייש את מי שאין לו שיזדרז וישא אשה, כן כתב בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן מ"ד.

מי שפשט טליתו בטעות בראש חודש ששכח שצריך להתפלל

מוסף האם צריך לברך עוד הפעם?

קימ"ל אורח חיים הלכות ציצית סימן ח' אם פשט טליתו, אפילו היה דעתו לחזור ולהתעטף בו מיד, צריך לברך כשיחזור ויתעטף בו.

ויש אומרים שאין מברכין אם היה דעתו לחזור ולהתעטף.

ויש אומרים דוקא כשנשאר עליו טלית קטן, והכי נוהגין.

הנה בדעת תורה למהרש"ם אור"ח סימן ח' נסתפק וז"ל אם פשט הטלית בטעות שהיה סבור שכבר נגמרה התפלה ונזכר תיכף שיש עוד תפילת מוסף לפניו, יש לעיין מהמג"א סי' ק"צ סק"ג שכתב דאם בירך בטעות ברכה אחרונה על כוס ברכת המזון ודעתו היה לשתות עוד, אין צריך לברך ברכה ראשונה על מה ששותה אח"כ, א"כ ה"ה כאן דאין צריך לברך עוד הפעם על הטלית.

ויש לחלק: דכאן שצריך שיהיה דעתו דווקא לחזור וללבוש ובכהאי גוונא על כל פנים לא היה דעתו לזה, וממילא צריך לחזור ולברך, משא"כ התם כל זמן שלא היה דעתו להפסיק אין צריך לברך שנית.

וכותב הדעת תורה: דלפי מה שכתב המגן אברהם אור"ח סימן ח' סק"ב דאם נפל הטלית מעל כל הגוף אע"פ שנשארה בידו צריך לברך דאזדא ליה מצותה, אם כן ה"נ אף שהיה בטעות יש לומר דלא עדיף מזה וצריך לברך.

אך לפימ"ש הב"ח ומו"א סק"ט דבנשאר עליו טלית קטן גם בסתם אין צריך לברך, דכל שנשאר עליו טלית עדיין לא הסיח דעתו מהמצוה.

מעדני אשר: יש לציין דשאלה בכעין זה מצינו בערוך השולחן אורח חיים הלכות סעודה סימן קע"ט וז"ל נראה לי דהב לן ונברך אינו היסח הדעת כשדימה הבעל הבית שאין עוד מה לאכול ואמרו לו שיש עוד מה לאכול ועדיין לא נגמרה הסעודה דהוי היסח הדעת בטעות ואלולי ידע זה לא היה אומר הב לן ונברך, דהא מטעם זה אין אמירת האורח כלום מפני שסומך על שולחנו של בעה"ב ואינו יודע אם נגמרה הסעודה, וא"כ גם בבעה"ב כן הוא וכן אורח באכסניא שמשלם מעות ואמר הב לן ונברך והודיעוהו שיש עוד מה לאכול הוי היסח הדעת בטעות ודווקא כשגמר הבעה"ב בדעתו לבלי לאכול עוד אף שיש עוד מה לאכול הוי היסח הדעת ולא בטעה וכן האורח.

דברים שנידונו בספרי מעדני אשר בענין ציצית

- א { האם מותר לקשור חוטי ציצית בבית הכסא: שלח תש"ע.
- ב { האם מותר לנגב את המשקפיים בטלית: שלח תשס"ח.
- ג { האם מותר לקשור ציצית בלילה האם כשר: שלח תשס"ו.
- ד { איך מותר לאב לתת ציצית לקטן הא כיון דאין לקטן כוונה, נותן האב לקטן איסור בידים, לדעת המשנה ברורה דציצית בלא כונה הויא כלובש ד' כנפות בלא ציצית: שלח תשס"ח.
- ה { מדוע מי שנקרע לו הציצית בשבת אסור להטיל ציצית הא יכול לקשרו עד מוצאי שבת: שלח תשס"ח.
- ו { האם בשבת מותר להלביש כלאים בציצית: שלח תשס"ח.
- ז { האם מותר לתפור הציצית בתוך הכנפות לצורך כניסה שלח תשס"ח.
- ח { האם לאב מותר להלביש לבו כלאים בציצית: כי תצא תשס"ו.
- ט { מדוע בבגדי כהונה לא היה ציצית: תצוה תשס"ח.
- י { האם נשים כשירות לקשור ציצית: שלח תשס"ח.

האם משרת כשר להעיד על האדון שלו

כשיש לאדון שלו דין תורה?

בפרשת י"ד י' ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים וגו'.

יש להקשות: מדוע חששו האנשים לדברי המרגלים והאמינו להם שארץ ישראל אינה טובה, למה לא השכילו לדון על פי משפט התורה להכחיש דברי העשרה, בדברי ה', כיון דקימ"ל יומא פ"ג וכן שבועות מ"ב בכל התורה שדין העדות הוא תרי כמאה, ומאה כתר, וא"כ כיון שיש כאן שנים שאמרו שזה ארץ טובה למה לא חששו לדבריהם, כן מקשה האור החיים הקדוש בפרשת י"ד י'.

ומתרץ האור החיים הקדוש: אפשר שדנו ביהושע שהוא פסול לעדות, במה שנוגע למשה, כי היה משרתו מבחוריו.

חזינן מדבריו שסבירא ליה שמשרת פסול להעיד על רבו והוא נוגע.

וכן כתב הרדב"ז ז"ל בח"ב סימן כ"ד ויש דפוסים שהוא בח"א סי' ש"ב דמשרתי הבית נוגעים בעדות הם.

אבל במקום אחר כתב בשו"ת רדב"ז חלק ד' סימן נ"ו ולענין אם משרתי הבית כשרים להעיד, דבר ברור הוא שלא נחשדו ישראל הכשרים להעיד שקר ואפילו האוהב והשונא דפסולין לדון, קימ"ל חו"מ סימן ל"ג דכשרים להעיד, ולא יהיה משרת הבית גדול מאוהב שהוא כשר, עיין פתחי תשובה חו"מ סימן ל"ג שהעיר בסתירה.

והנה בתומים חו"מ סימן ל"ג: כתב לכאורה יש קצת ראייה שמשרת פסול להעיד על רבו: מהא דפרכינן בגמ' ב"ב דף כ"ט ע"ב לרב הונא דאמר דבקרקע דבעינן שלשה שני חזקה בעינן עדים על כל השלש שנים ברצופות, ופריך בגמ' תנן חזקת הבתים שלש שנים והא בתים דביממא ידעי ובלילה לא ידעי מי מעיד על הלילות, ומתרץ הגמ' שהשכנים מעידים, ורבא מתרץ כגון שוכרים, וקשה מה כל החרדה הזה הלא יוכלו לבא משרתיו אוכלי שולחנו שהם לא משו מתוך הבית כדרך המשרתים ומשמשים והם יעידו שדר בו תמיד רצוף יום ולילה ומה צורך לחפש אופן עדות, אלא ש"מ דהני הם נוגעים בעדותם וא"כ אף דעכשיו כשבאו להעיד אינם בביתו ומאוכלי שולחנו, מ"מ כיון שבשעת החזקה ג' שנים הם היה אוכלי שולחנו הויה ליה תחלתו בפסלות ובהגדת עדות בעינן תחלתו וסופו בכשרות וזה שמץ ראייה לשיטה שסבירא ליה שמשרת פסול להעיד על אדונו.

ומסיק: אך עם כל זה כיון שלא מצאנו בזה בראשונים אין לנו לחדש דין מכח ראייה וקושיא, דשערי תרוצים לא ננעלו.

ומביא: שמצא ראייה מדברי הרמב"ם פ"ד מהלכות גזילה דין ז', דשכירו ולקישו כשרים להעיד, וסיים דזו ראייה שאין עליה תשובה וכן עמא דבר, וכן פסק בספר יד המלך על הרמב"ם פ"ג מגזילה דמשרת נאמן להעיד.

ובספר פנים למשפט חו"מ סימן ל"ג: כתב דבאמת מצינו לראשונים שם ב"ב שכתבו דמשרי הבית נאמנים להעיד על בעל הבית, כן כתב שם ביד רמ"ה, וכן בריטב"א שם **שהיה ג' שנים בבית ונאמנים, א"כ אין ראייה שהם פסולים, ואפשר** דזה היה כוונת התומים שאין ראייה משם.

מעדני אשר: אפשר לפרש כוונת האור החיים שלכן אנשים חשדו בו ולא שאינו נאמן על פי הדין.

ובפתחי תשובה חו"מ סימן ל"ג ס"ק א' כתב ולע"ד איני יודע מה צורך לפלפל בזה האם משרתי הבית כשרים להעיד, ואיך אפשר לפסוק בדרך כלל בענין זה, דהדבר פשוט שזה תלוי לפי ראות

עיני הדיין אם יש להמשרת צד הנאה בעדות זו או לא, וכמו שכתב הרמב"ם בפט"ז מעדות ה"ד שהובא בשו"ע לקמן סימן ל"ז סעיף כ"א, דברים אלו תלויים בדעת הדיין ועוצם בינתו כו', ויעמיק לראות אם ימצא לזה העד צד הנאה בעדות זו אפילו בדרך רחוקה ונפלאה הרי זה לא יעיד בה, וכן מבואר להדיא בהרדב"ז שם, שכתב דיש לפסול עדות נערי של שמעון על הקדושין כי הם נוגעים בעדות, דניחא להו שתהא בתו של ראובן אשת שמעון אדונם לפי שראובן עשיר, ויש לדיין להעמיק לדעת אם נמצא שיש לזה העד צד הנאה בעדות זו אפילו בדרך רחוקה.

ובספר שמע אברהם סימן מ"ט: כתב לתרץ את שיטת האור החיים: דאפשר דשאני יהושע שהיה מבחוריו ולא ימיש מתוך האהל ולא זה ידו מתוך ידו ונפשו קשורה בנפשו והנחיל כתרו למשרתו, לכן פסול יהושע, משא"כ שאר משרת כשר.

אבל בספר פנים למשפט חו"מ סימן ל"ג ס"ק ד' תמה עליו: דמנא ליה לחלק כן, והרי מאן דמכשיר משרתים לעדות, הוא מטעם דלא גרע מאוהב, ובאוהב עצמו הרי לא חילקו בין אוהב גמור דחביב ליה כגופיה לסתם אוהב, ולעולם כשר להעיד.

וכתב הפנים למשפט: דאפשר כוונת האור החיים שדנו ביהושע שהוא פסול לעדות מדין נוגע, שכיון שהוא היה עתיד להנחילם את הארץ ולירש כתרו של משה, שהרי הוא משרתו מבחוריו לכך לא יוכל להעיד, דהויה נוגע בדבר מחמת רצונו לירש הכתר, ובש"ת מהרש"ם חלק ג' סימן שכ"ח דן בארוכה בשאלה ועיין בספר עין זוכר מערכת ע' סי' י"ד ובתשובות הרשב"א ח"א סי' תקס"א באמצע התשובה.

מעדני אשר: נראה לתרץ את עצם קושיית האור החיים, דאע"פ שמן הדין שנים נאמנים כמו מאה, מ"מ טבע האנשים שמאמינים לדבר שעשרה אנשים אומרים יותר מדבר ששני אנשים אומרים לכן האמינו לעשרה מרגלים, וכן כתב הרמב"ן במדבר פרק י"ד פסוק ג' וז"ל כי למה ישמעו לשנים ולא יאמינו לעשרה.

האם יש ענין שיהא לאדם נעליים מיוחדות לשבת?

בפרשת ט"ו ל"ב ויהי בני ישראל במדבר וימצאו איש מקושש עצים ביום השבת וגו'.

הנה כתב בכלבו סימן ל"א מובא ברמ"א אור"ח סימן ש"א ס"ק ט"ז כתב הר' אשר ז"ל, מנהג כל ישראל שלא לצאת בשבת בלי מנעלים ובלי טלית או גלימא.

והטעם: כדי שיזכור שהוא יום שבת קדוש לאלהינו ולא יבא לידי חלול שבת, ועל זה חטא מקושש על שלא נהג במנהג זה ויצא בלא טליתו ולא היה לו אות, ועל כן נסמכה פרשת מקושש לפרשת ציצית כדכתיב למען תזכרו.

הנה בשו"ת רב פעלים חלק ד' אורח חיים סימן י"ג נשאל האם יש ענין נמי שיהא לאדם נעליים מיוחדים לשבת, והשיב שהסברא מחייבת שאין המנעל בכלל המלבושים שחייב אדם להחליף בגדיו לכבוד שבת.

ומביא ראייה לזה מהירושלמי שבת פרק ו' הלכה ב' לאו אורחיה דבר נשא למהוי ליה תרין סנדלין חד לחולא וחד לשבתא. הרי מפורש שאין צורך ליחד מנעלים לשבת, אלא לובש בשבת המנעלים של ימי החול.

וכן כתב בשו"ת בית דוד לייטר סימן מ' שהדבר מפורש בירושלמי שאין צריך להיות נעליים מיוחדות לשבת.

מכתבים למערכת

איך ניתנה התורה לישׂראל בשבת? הרי אסור ללמד דבר חדש בשבת

מה שהקשמת על הגמ' שבת פ"ז דבשבת נתנה תורה, דיש להקשות איך ניתנה תורה בשבת, הרי קימיל' יורה דעה סימן רמ"ה סי' י"ד דאין קורין לתניקות בחול בשבת, מה שלא למדו משום טרח שבת, ומקורו בגמ' נדרים ל"ז ע"א וברשי' משום עונג שבת, א"כ הרי הקב"ה שומר את כל התורה אף איסורי דרבנן, א"כ במתן תורה שהיה הרבה קטנים איך נתן את התורה בשבת, ותראתם בשלשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמואל קהת גראס שליט"א

הגאון המפורסם רבי שמואל קהת גראס שליט"א דומ"ץ ממוקדו הרת נראה לתרין, כיון דשמעו רק דברים פשוטים הגם שכלול בתוכו כל התורה מ"ט שמעו דברים פשוטים וקלים אין חשש, ועוד נראה לתרין דהרי אמרינן בגמ' דהטעם כיון דאכלו ושטרו וכבר עליהם ללמוד מפני המאכל שאוכלין בשבת יותר, וא"כ במדבר שאכלו מן שהיה להם קל שלא הכבירו על גופן, א"כ אין חששו כיון דאכלו בשבת כמו בחול.

הרב יצחק משה צימברמן שליט"א

הרב יצחק משה צימברמן שליט"א לונדן נראה לתרין, דאפשר לומר שהטעם שנתן בשי"ע שאסור ללמוד דבר חדש משום טרח שבת, לא אירו לטרע חולניות ולענג שבת על התניקות, אלא לטרע של הרבי מפני שטירחה יתירה היא ללמוד דבר חדש לתניקות, שלא יבנו רק אחר זמן מה, ולאחר טירחה יתירה וזה בודאי לא שייך במתן תורה במקום שהקב"ה הוא הרבי, ואי אפשר לומר בנידון זה שאסור משום טירחה.

הגאון רבי יהושע העשיל פארווא שליט"א

הגאון רבי יהושע העשיל פארווא שליט"א נאמנטער נראה לתרין כיון ששמעו בכוה בהירות ליכא חששא אף בדבר חדש.

הגאון רבי דוד לייזוין שליט"א

הגאון רבי דוד לייזוין שליט"א אשדוד מולל ספייל הילל תלמוד ת"א הרב יעקב ישראל מיוענע שליט"א לונדן נראה לתרין, דהא דאסור ללמוד דבר חדש בשבת היינו כשכיל ללמוד דבר ישן, אבל כאן שעוד לא למדו כלום מותר ללמוד כדי שלא יתבטלו.

הרב לוי יצחק גינער שליט"א

הרב לוי יצחק גינער שליט"א בני ברק נראה לתרין, דמאן נימא דהצרכו כי ללמדם בתורת לימוד, אלא קיבלו עליהם רק לענין קיום וגוף הלימוד אכן לא למדם או, ומימלא לא היה בזה טירחה.

הרב ישראל חולצמן שליט"א

הרב ישראל חולצמן שליט"א אשדוד נראה לתרין, שניתנה רק לגדולים, כי הקטנים ילמדם הגדולים, רק הם באו לשלם כפי שהיה שם כל נשמות ישראל.

הרב מנחם מענדל שיק שליט"א

הרב מנחם מענדל שיק שליט"א אשדוד מולל ספייל הילל תלמוד ת"א נראה לתרין, דמאן נימא דהצרכו כי בשבת מותר לישב בתענית דזה העונג שלו, א"כ שם במתן תורה דונו עצמם מהשכינה היה מותר להם לבלט עונג שבת דזה היה העונג שלהם.

האם תכנית דברי תורה גורם שישכחון

מה שכתבתם בשם אחרונים דלכן המהרהר בדברי תורה אין צורך לברך כיון שאינו מוציא בפה, הוא מעוות לשכחה, ואין התורה בדרך קיום אצלו, והי' בכלל השוכח דברי תורה שמתחייב בנפשו, משום הכי אינו מברך על זה הוי"ו ומקצד החיות ע"י שכחתו, משא"כ הכותב דברי תורה שעיקרו שלא ישכח הוא, שפיר ראו לברך.

הרה"צ רבי שלמה זלמן עלבנען שליט"א

הרה"צ רבי שלמה זלמן עלבנען שליט"א ירושלים נראה להעיר דבש"ת כתב סופר יורה דעה סימן ק"ז כתב להיפך וז"ל כתוב בספרים דכתיבה גורמת השכחה בטבע.

הרה"צ אריה יהודה בלומנטל שליט"א

הרה"צ אריה יהודה בלומנטל שליט"א משהרזי ביישובת צאנז נתנה נראה לציון את דברי המהרש"א בחדושי אגרות בבא בתרא י"ג ע"ב וז"ל על הא דאמרינן בגמ' שם אשוי שבת לבאן ויתלמודו בידו ין אצלו, וי' עקב הי' לימוד ושנעשה בו רושם הוא הלימוד הבא מכתבי יד, אשר על כן נקראו החכמים סופרים, וכן בקיצור השלי"ה עניין לימוד התורה מביא בשם משה משה רמז מהתפוס במשיל"י ב"ב ח"י תשמרם בבנצטן ראשי תיבות כתב, חיונן דכתיבה הוא סגולה לשמירת התורה.

איך יכול להיות שמילד התורה מתחיל כוחו של האדם הרי אמרינן דהתורה מרפא את האדם

מה שהקשמת בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' שנדרין כ"ז ע"ב כי על הפסוק ישעיהו כ"ח 'הפליא עצה הגדול תושיה' אמר רבי חנן למה נקרא שמה תושיה, מפני שהיא מתרשת כחו של אדם, דיש להקשות הרי התורה הויא רפואה לאדם כמו דאיתא בגמ' עירובין נ"ד ע"א אמר רבי יהושע בן לוי חש בכל גופו יעסוק בתורה, שנאמר ולכל כשרו מרפא, א"כ איך אמרינן דהתורה מתרשת כוחו של אדם, ותראתם בכמה אופנים.

הרב יואל אברהם מושקוביץ שליט"א

הרב יואל אברהם מושקוביץ שליט"א ירושלים מולל ספייל הילל הרב נראה לציון דבספר אמרות ד' השלם פרשת ע' מטרין דח"ל דייקו כוחו של אדם, היינו כח הענפיות והתאוות הבאים ע"י שהוא אדם נוצר מהאדמה, וזה התורה מתרשת לכל יודוך אחרי התענוגים, אבל לגוף נותנת חיים ושקויו לעשותו.

הרה"צ דוד רובנשטיין שליט"א

הרה"צ דוד רובנשטיין שליט"א ירושלים אשדוד מולל ספייל הילל הרב נתנאל קרשבסקי שליט"א ירושלים הרב משה אהרן לכוביצקי שליט"א בני ברק נראה לתרין, דהא דאמרינן התורה מתרשת היינו מפני שמילמד התורה מבין אדם שאינו יכול לומר עוד כוחו ועוצם יד.

הרב ברוך דב ברקוביץ שליט"א

הרב ברוך דב ברקוביץ שליט"א בני ברק נראה לציון דבר נפלא מה שכתב בזה הענין בספרו לחם שמים אמת פרק א' דהא דאמרינן מאן קצירו ומרינו רבנן וכי וכאמת השתתב כח שלהם בא מחמת מיעוט עמל הגוף, ואע"פ שיגעים הם בתורה, אך רוב הזמן הם שוקדים על הספר יתרו ולא ינועו, ולהתמיד בריאות הגוף צריך התנועות והתעמלות גופני, וידעו רבנן דהא מילתא ועברו עליה משום הכי אצתי קצירו ומרינו, ע"ש אריכות נפלאה.

הבה"ח הלל הלבירשטאם נ"י

הבה"ח הלל הלבירשטאם נ"י ישיבת טשענאווא שליט"א בני ברק נראה לתרין, דיש לומר דבשעת הלימוד כשראשו עסוק בתורה או שוכח מכל המיחושים והכאבים ולכן חש בראשו יעסוק בתורה עד שיפסיק הכאב, אבל לאחר הלימוד אינו מרגיש קצת תשישת כח מהתורה.

הרה"צ רבי נפתלי מוטצען שליט"א

הרה"צ רבי נפתלי מוטצען שליט"א מולל צאנז בני ברק מה שהבאתם תרוין בשם אחרונים דתליא במהות הלימוד, דכשלומד לשמה ובקדושה וטהרה או דייקא רפואת הוא לשרך, אבל אם אינו לומד לשמה או זה מתיש, יש לציון דכן כתב בש"ת כתב סופר בהקדמה לאורח חיים.

מדוע במתן תורה פנה הקב"ה לתחילה לנשים הרי נשים לאו בני תורה נעונו

מה שהבאתם בשם המדרש מדוע התחיל התורה במתן תורה כה תאמר לבית יעקב דהיינו לנשים, ותגיד לבני ישראל, למה לנשים תחלה, ומתריך המדרש למה לנשים תחלה כדי שיהיו מנהיגות את בניהן לתורה.

הגאון רבי נטן ניימאן שליט"א

הגאון רבי נטן ניימאן שליט"א מ"ר וזי"ן נאנסי בית שמש יש לציון דבר נפלא מה שכתב המהר"ל מפראג בספר תפארת ישראל פרק כ"ח לחסביר את המדרש וז"ל בשביל שהנשים הם התחילה לתורה, שהם מוליכין את בניהן לתורה, ודרמו בזה, כי האשה הכנה לתורה, כי האשה נותנת לבן החומר, היינו המאכל ומשתה וכאשר נתן לו חומר טוב, הוא בעל תורה ושכל דך, וכאשר החומר אינו טוב, או החומר מונע אותו מן התורה והשכל, הרי האשה היא הכנה, מליכנה לתורה, שהיא מביאתו על ידי הכנתה לתלמוד תורה. וכל הכנה היא התחלה והיא קודם, ולפיכך הקדים הנשים.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לביירוים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

<p>ברכת מזל טוב לידידינו כ"ק האדמו"ר מלייפניק שליט"א לרגל שמחת נשואי בנו הבה"ח המופלג בתו"ש הרב יעקב שלום שליט"א עב"ג תחי' במז"ט יהא רעוא שיזכה לראות נחת מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידנו הנכבד הרה"צ מרדכי שפירא שליט"א קרית צאנז נתנה לרגל שמחת נשואי בנו עב"ג הבה"ח שאו"ל יהודה פויגל נ"י מבחורי ישיבת לוצניץ וסלובקה בן הרה"צ רבי שאו"ל יהודה שליט"א בן הרבני הרב עבי מאיר שליט"א ותחת הרבני עבי טישלר שליט"א וברכה מיוחדת לבנים הרה"צ רבי שמואל אריה שפירא שליט"א ר"ם בקרית צאנז נתנה והרה"צ רבי יצחק אייזיק לוי שליט"א ר"ם בברוקלין</p>
--	---

גליון זה נודב ע"י ידידנו
החפץ בעילום שמו
 לרגל שמחת נשואי בנו נ"י במז"ט
 יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
 מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
גדול המרצים והמשיעיים בדורנו
 הרה"צ רבי **מאיר שוורץ שליט"א** אשדוד
 לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט
 יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
 מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב עבי רייכמן שליט"א
 מנהל מרכז הכוללים קרית צאנז נתנה
 לרגל שמחת נשואי בנו הבה"ח מורנו **יעקב יוסף נ"י**
 עב"ג בת ידידנו הגאון רבי **יעקב שלום ארנפלד שליט"א**
 ראש כולל להוראה קרית צאנז נתנה
 יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת
 מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב משה שטיינמנץ שליט"א
 יוניאן סיטי
 לעילוי נשמת אביו
 הרב החסיד אליהו **יעקב בן מנחם מנדל ז"ל**
 נלב"ע ד' אדר א' תשע"א
 ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב אברהם דייטש שליט"א
 קרית צאנז נתנה
 יד ימינו של האדמו"ר מציאנו שליט"א
 לעילוי נשמת אביו
 הרב **יעקב בן הרב יעקב ז"ל**
 נלב"ע כ"א סיון ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב מרדכי וייס שליט"א ירושלים
 לרגל שמחת היכנסת בנו כמר **יצחק יעקב נ"י**
 לביתו של אברהם אבינו
 וכן לעילוי נשמת זקנו הגאון הצדיק פוסק הדור
 בעל המנחת יצחק ז"ע
 נלב"ע י"א סיון ת.נ.צ.ב.ה.